

gyermekirodalmi lap
2025. április

NAPSUGÁR

HEJ, TULIPÁN, TULIPÁN

Tojás, tulipán, feltámadás: idén áprilisban ünnepeljük a halál felett aratott győzelmet, a tavaszi újjászületést. József Attila születésnapján, április 11-én megüljük a magyar költészet napját, és egész hónapban drukkolunk, hogy ne legyen túl szeszélyes az időjárás.

A Napsugár oldalain szeles-virágos locsolkodásba bonyolódunk. Palackpostával üzenünk rég eltűnt családtagoknak. Tovább boncolgatjuk gyermekkori emlékeinket. Pincétől padlásig bujkálva igyekszünk nem elázni a húsvéti locsolkodásban.

Kószabószáival Svájcban barangolunk, Pinokkiónak benő a feje lágya. A Wesselényiek hadadi és zsibói kastélyaiban járunk. Felsoroljuk, mi mindenből van tíz, megcsodáljuk a nagy súlyt emelgetőket. Maszat művésszel a Föld napját ünnepeljük. Örvendeztetek mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: HATHÁZI REBEKA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXIX. évfolyam 758. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,

RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

ÁRA 9 LEJ

TÁMOGATÓINK:

A VIRÁGÁRUS BÁCSI

Jól hallottad, nem virágáros néni, hanem bácsi. Mióta megözvegyült, nap mint nap egy utcasarkon állt, előtte piros műanyag vödörben tulipánok virultak. Kevesen tudták a nevét, mindenki virágáros bácsiként emlegette. Hajlott hátú, ősz hajú, nagy bajszú bácsika volt, kék szemmel, pirosposzsgás arccal. Vidáman kínálta portékáját:

– Tessék, tessék! Vásároljanak tulipánt az édesanyjuknak, a kedvesüknek. Ára csak egy mosoly.

A mosolyért cserébe vitték is a tulipánt. A virágáros bácsi elégedett volt.

Estére elfogytak a virágok, s akkor fogta a vödört, és hazaballagott. Így ment ez esztendő-kön át. Mindenki tudta, hogy azon az utcasarkon találkozik a virágáros bácsival. Sokan arra mentek, még ha kerülni is kellett tenniük, csak hogy szóba elegyedjenek a bácsival, és tulipánt vegyenek tőle. Tulipánjai különlegesek voltak, nem hervadtak el, ez a hír járta róluk.

Gondoltam, utánajárok a dolognak. Vásároltam tőle egy mosoly fejében három szál tulipánt: egy bordót, egy fehérét, egy sárgát. Ott-hon vázába tettem őket. Gyönyörűek voltak! Valóban, hetek, hónapok múlva is úgy virultak, mint a legelső napon. A halhatatlan tulipánok, így neveztem őket. Naponta cseréltem a vizet a vázában, ők hálásan, nem szóban, de szirmaikkal tapsikolva megköszönték.

Nagyon sokan örültek a halhatatlan tulipánoknak. Volt, aki tulipánhagymát is vett volna, azzal azonban a virágáros bácsi nem szolgált. Azt mondta, elégedjünk meg a vágott virággal, gyönyörködjünk abban.

Egy szép tavaszi napon döbbenet láttam, hogy üres az ismerős utcasarok. Nincs ott a virágáros bácsi. Mi történt vele? Talán beteg vagy már annyira öreg, hogy képtelen megmozdulni? Futótűzként terjedt a hír, hogy a virágáros bácsit

valami érthette, nem jön a megszokott helyére, már egyáltalán nem jelenik meg ott.

A szomszédok sem látták, senki sem tudott róla semmit. A háza üresen állt. A rendőrök nem találtak semmi gyanúsat, szerintük nem történt betörés, sem emberrablás. Akkor hová lett a bácsi?

Nyomozásba kezdtem. Hosszas keresgélés, kutatás után megtaláltam. Nem történt baja, egyszerűen elköltözött. Baba Rózsa szomszéd-ságában lakik. Tervezik, hogy összeköltöznek.

Baba Rózsa bizonyára emlékeztek, az ő kertjében nyílt a holdraforgó és a csillagraforgó virág. De már nincsenek ott, mert az égi világba vándoroltak, és onnan néznek le a földre, azóta ők a földreforgók.

Hol lakik Baba Rózsa, azaz Baba néni? Egy barátságos kis falu végén, az Óperencián túl. Ott éldegélnek ők kettesként, mert azóta már összeköltöztek. Messzi idegenből is virágoskertjük csodájára járnak az emberek. Gyönyörködnek a halhatatlan tulipánokban, s a kerti padokon kipihenik fáradalmaikat.

Megnyugodtam, hogy minden rendben a virágáros bácsival, nem tölti magányosan a napjait, mert Baba Rózsa személyében társra lelt. Néha megállok azon az utcasarkon. Nostalgiazom egy keveset, majd dolgomra indulok.

Mi van a halhatatlan tulipánjaimmal? Ma is ugyanolyan szépek, mint amikor vásároltam őket, a hervadásnak egyetlen jelét sem mutatják, vagy talán mégis? Magam sem tudom eldönteni, elbizonytalanodtam. Hogyha valami változás áll be, elsőként benneteket értesítelek.

OZSVÁTH ZSUZSA

BOLONDÓRA

Vég nélkül mi egyre zúg
a mélyben, alatt, odalent?
Izgó paca, rendre bűg,
hogy nékem röhög a vakbelem!

Bolond ő, de sose balga,
csak magasról kacsint rá,
ha az Élet odasújja:
lassan a testtel, kisapám!

Trónusáról tekint körbe,
megszokásba éket ver.
Sárga bögre, tükre görbe –
belenézni félsiker.

TÓTH ÁGNES

GÖRDESZKA

Márk a gördeszkának hódol.
Azzal gurul már otthonról.
Nem fog jól a gördeszkafék,
dől az asztal, borul a szék.
Hasra essen, netán hanyatt?
Még kidönti a házfalat.
Egyensúlyoz, fordul-pördül,
ijedtében fel is hördül.
Semmi vész, nem folyik vére,
réesik a tortakrémmre.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ LOCSOLÓ- VERS

Nem véletlen jöttem
locsolni hozzátok,
úgy hírlík, itt nyílnak
a legszebb virágok.

Meseszép virágszál,
előtted meghajlom,
arcodról a mosoly
soha ne hervadjon.

Meglocsollak téged
rózsák hús vizével,
hiába rejtőzködsz,
nem leszel kivétel.

Irulnak, pirulnak
a tündérszép lányok,
kosaramba hímes
piros tojást várokl

OROSZ ANNABELLA rajza

EGYED EMESE
NAGYCSÜTÖRTÖK

Kezdettől bíztam bennetek!
Azt hittem, erős a csapat,
nem érhet baj, együtt vagyunk,
a jószág győz egy perc alatt.

De ha örködni kellene,
s elringatott az álmotok,
hiába Jézus a nevem:
egészen egyedül vagyok.

CSEH KATALIN versei

ALKONYODÓ

Csönd ölébe pilled a táj,
kipattannak a csillagok.
A bágyadt szellő merre jár?
Szállít alkonyat-illatot.

Útra készen a hold-batár,
elleng felhőselyem-kendő,
szemét lehunyja a láthatár,
álomba ring már az erdő.

HAJNALODÓ

Csönd ölében ébred a táj,
foszladoznak a csillagok.
A virgonc szellő merre jár?
Szállít pirkadat-illatot.

Útra készen a nap-batár,
libben felhőselyem-kendő,
nyújtózkodik a láthatár,
álmából kilép az erdő.

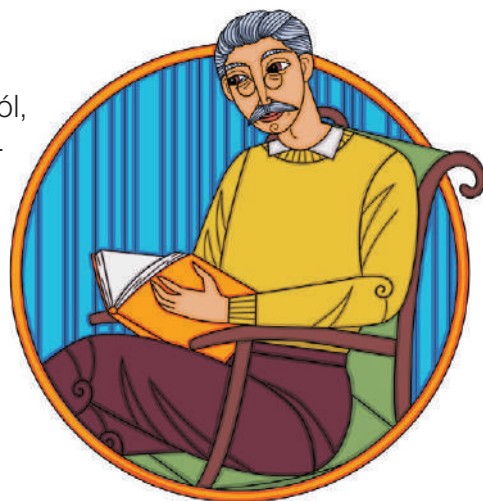
VÁRFALVY EMŐKE PITYPANGÁS

Sárgapettyes pitymallat,
milyen jó a pitypangnak!
Zöld fű közt a harmatban
mosakodik hajnalban.

Döngő-dongó méh leszáll,
mesél neki, merre jár.
Aranysugár ebédje,
a nap süti kedvére.

Délután a szellő-tánc,
halkan dúdol, eszterlánc,
mikor bársony éj terül,
álomszárnyon elrepül.

◆
◆
◆ **MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL.** Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Talákoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábrival? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

SZŐCS MARGIT

A TŰZVÖLGYI REZERVÁTUM

A bűvópatak

Hanna a nyírfaligetben lakott szüleivel. Hatalmas, kőből és fából épült házat apja, Ligeti Péter, a hírneves sebészorvos tervezte. Az emeleten tánctermet alakítottak ki Hanna anyjának, Paulának, a városi balettkar szólótáncosnőjének. Paula lányát is tanította balettezni. Ünnepek táján, vakációkban előadásokat tartottak a tanyán élőknél. Ilyenkor Hanna idősebbik nagybátyja, Vendel bűvész is csatlakozott hozzájuk.

Hanna kettős világban élt: a csaknem egyforma mindennapokban, és álmai színes birodalmában. Álmait néha valóságosabbnak érezte. Hogy megőrizze mindahányat, álomnaplót vezetett. Unalmas esős délutánokon fellapozta, és újból lepörgette kedvenceit. A múlt éjszakai álom azonban más volt. Olyan, mint egy segélykiáltás.

Az alkony vörös sávot festett a láthatárra. Hanna sietősen lépett ki a kertkapun. Hosszú szőke haja a vállára omlott. Jobb kezében jókora, S.O.S. felirattal kipingált papírhajót, a balban henger alakú műanyag dobozkát tartott. A nyíresből kiérve Ambrust látta az ösvényen közeledni. Odakiáltott:

– Gyere a patakhoz!

Ambrus értetlenkedve nézte a lány kezében a dolgokat.

– Látom, elkaptad a dedókórt. Tudod, hogy annak tünete a papírhajózás? – csipkelődött. De nevetésén átütött a rosszkedv.

– Ne froclizz! Ez más. A figyelemfelkeltéshez kell a papírhajó. Találd ki, mi ez? – mutatta a dobozkát.

– Doboz – mondta Ambrus.

– Palackposta. Mi bajod? – kérdezte Hanna. Ambrus szinte ontotta keserű élményeit.

– Valami bűzlik nekem – mondta végül. – Hová tűnt az adomány, ha utánam senki nem járt a pincében?

Hanna elgondolkodott. Titokba botlító regényhősnek érezte magát, aki titkokba botlik. Szeretne volna megfejteni. Furmányos detektív-ábrázattal sorolta:

– Másnak is van kulcsa, és olyankor surran, amikor senki sem látja.

– Miért rejtőzködne? Nem lopni jön. Önként adják az élelmet – mondta Ambrus egy pity-pangszárat rágcsálva.

– Valami miatt nem akar mások előtt mutatkozni. Mondjuk háromlábú? – tréfálkozott Hanna.

– Aha, és percenként tíz kört ír le a feje... – tódított Ambrus.

– Lessük meg, mi történik a ház körül – mondta Hanna. – Vakáció lesz, megtehetjük.

– Nem rossz ötlet – helyeselt a fiú, majd témát váltott:

– Mutasd azt a palackpostát! Kinek szól? – kérdezte.

Hanna Ambrus tenyerébe tette a dobozkát.

– Nagynénémnek. Vízre bocsátom.

– Ugyan, hová jut el egy papírcsónakos műanyag doboz? Nincs is nagynénéd! – kapott észbe a fiú.

– De van! Volt – mondta Hanna. – Tegnap tudtam meg. A fiókban kotorászva fényképre bukkantam. Anya, balett közben, nagyon fiatalon. Két példányban van rajta, mintha önmagával táncolna. Amikor megmutattam neki, elsírt magát. Azt mondta, már nagy lány vagyok, megtudhatom: Aurórával, az ikertestvérével táncol, aki tizenhét éves korában eltűnt. Neki írtam a levelet, hogy a patak vigye a nagyobb vizek felé. Hátha eljut hozzá. Elolvashatod te is.

Ambrus széthajtogatta az apró küldeményt:

Kedves Auróra! Tegnap hallottam először rólad. Múlt éjszaka veled álmodtam. Nem tudtam, merre vagy, sok irányból jött a hangod. Arra kértél, küldjek neked levelet. Apró betűkkel írtam, hogy beleférjen a palackba. Remélem, ki tudod olvasni. Ha megkapod, adj életjelet magadról. Unokahúgod, Hanna

Ambrus egy időre saját bajáról is megfeledkezett.

– Szomorú történet – mondta. – Sok idő telt el azóta. A rendőrség tud róla?

– Anya azt mondja, évekig hiába keresték. Tán badarság a palackposta, mégis megpróbálom. Az álom olyan valóságghú volt, azóta is a fülemben cseng Auróra hangja. Eljössz velem a patakhoz?

Ambrus a telefon kijelzőjére pillantott.

– Sajnos letelt az időm, haza kell mennem angolozni – mondta.

– Kísérj el! Csak pár perc az egész – rimázkodott Hanna.

– Jó. De siessünk!

A pataknál Hanna vízre tette a papírhajót. Szaladva kísérték a víznyelőig. Ott a hajó alábukott, és a hegy gyomrát átszelő bűvópatakban folytatta útját.

(Folytatjuk)

A KISLÁNY ÉS A FARKAS

1. rész

Már ki tudja, milyen régen történt ez az eset, amikor a kislányt először vitték bábszínházba a szülei. Jóllehet egész kicsi korában már volt dolga a városi bábszínházzal: alig egyévesen ott volt az általuk megrendezett gyerekrajz-verseny győzteseinek sorában. Hiába, hogy a kislány nem emlékezhetett az egészre, az újság megírta – a szülei pedig kivágták a cikket, kitéték a kredenc üvege mögé, úgy mutogatták nagy büszkeséggel minden ismerősnek hónapokig. A kislány, aki török bácsit rajzolt – ilyesmi volt a cím, az újságíró a mű eredetiségén ámuldozott. Holott csupán egy szokványos török basa volt a gyermeki firkálmányon, hanyagul odavetett ceruzarajzon: ám a kislány hét ragyogó napot is rajzolt a figura feje fölé. Legyen világosság! A felnőtteket pedig lenyűgözte ez, mint általában minden, ami kilógott a valóság keretei közül. És a kislány rajza hetekig ott díszelgett berámázva a bábszínház előcsarnokának falán, a többi kis nyertes képe mellett – ezen az idegen-ismerős helyen, ahova ő most először látogathatott el.

A *Piroska és a farkas* volt műsoron már egy ideje, és a szülők bábszínész ismerősei nagy élvezettel számoltak be az előadás munkálatairól a hétvégi közös kirándulásokon – meg aztán sok jót hallottak a mesejátékról kisgyermekes barátaiktól is; így az egész család beült a zsúfolt színházterembe megnézni a bábdarabot.

Elsötétült a nézőtér, eleinte a gyerekek görbülő szájával szolongatták anyjukat, sírtak, kiabáltak. A kislány pissenés nélkül ült és figyelt – ő nem félt a sötétben. Az a veknivég kötötte le a figyelmét, ami Piroska kosarából kilógott, amikor a főszereplő már a nagymamának való elemózsiát cipelte nagy szuszogva, keresztül a sötét rongyerdőn. A veknivég nagyon igazinak

tűnt, s szöget ütött a fejébe, vajon miért nagyobb szinte, mint a szereplő maga. A történet haladt a maga útján, a rongyfák nem susogtak – a kislánynak pedig ismerősnek tűnt imitt-amott a rongyerdő lombkoronáinak mintázata. Felrémlt neki nagytatája molyette, mintás pulóvere, amit nagymamája a színbe parancsolt volt, az udvar végébe – mert már annyira elkopott, kilyukadt imitt-amott, egyszóval tisztességes ember számára viselhetetlenné vált, hogy el kellett dugni szem elől; ám a szerelőműhelyben lévő ócska széken ülőpárnaként éppen hogy jó szolgálatot tudott még teljesíteni. Talán ilyen száműzött ósdi szvetterekből, ócska melegítő felsőkből, kopottas színű ingujjából csikozták fel szorgos kezek az erdő teljes előadásbeli bozontját, morfondírozott a kislány.

Ahogy a mesebeli történet kibontakozott, a hangulat egyre oldódott a teremben is: a kicsik nyöszörgése a nézők soraiban lassacskán abamaradt, mindenki feszülten figyelte az események alakulását – kicsik és nagyok egyaránt. Olykor azért kiszakadt az ifjabb nézők némelyikéből egy-egy izgatott jajszó, amivel a magányosan élő színdarabbeli nagymamát, az erdőben bóklászó Piroskát próbálták figyelmeztetni a rájuk leselkedő életveszélyre, ami a nézőtérre is sötét rémületet keltett. A gyerekek ösztönös segítőkészségére mindig lehet számítani – a közömbösség csak felnőttkorban telepszik rá az emberre. Vigyázz, jaj! Jaj, mögötted jön a nagy, fekete farkas, menten megesz! Jaj, be akar kapni a farkas, menekülj, Piroska! Ilyen bekiáltások hasították a tömött terem sűrűsödő levegőjét. De a rongybábuk csak nem akartak hallgatni a jó szóra – a kislány már jóval előbb megfigyelte, hogy a farkason kívül egyetlen szereplőnek sem volt füle... Hogyan is hallhatnák meg akkor a kis nézők segítő szándékú

riasztását a széksorok felől? Így aztán a rongybábuk ugyanolyan gyanútlanul és derűsen folytatták, amiben voltak, mintha a számos figyelmeztetés meg sem történt volna – kívülről szemlélve olybá tűnt, mintha az előadásban minden részlet a ragadozónak kedvezne.

A kislánynak volt némi színházi tapasztalata egy nem sokkal előbbi félresikerült óvodai ünnepségről, ahol ő játszotta az óriás retket a színpadon. Azt a mesét vitték színre a kiscsoportosokkal, ahol a nagyra nőtt retket nem tudta kihúzni közösen a nagypapa, a nagymama, a kisunoka, a kiskutya, kismacska és még ki tudja, hány háziállat sem egymásba kapaszkodva. Csak akkor sikerült megmoccantaniuk, amikor a kiséger is csatlakoztatta erejét a hosszú sor végén – és hó-rukk! hó-rukk! kihúzták végre egyesült erővel az óriási terményt. Nos, ez az óriásretke volt ő – és mi tagadás, főszerep volt az övé. Ügyes kezek fehér keményített vásznat tekertek-varrtak egy orsós formára alakított, mégis terjedelmes drótváz köré: ez volt a retke teste – ebbe kellett a kislánynak belebújnia, és egy hátasszéken ülve eljátszania a ko-

nok gyökérzöldség szerepét, amit sehogy sem lehet kimozdítani a helyéről. Igaz ugyan, hogy magától nem is tudott moccanni a mezben, a feje tetejére retkeklapokat formázó zöld vászoncsíkokat tűztek, amolyan koronát húztak a homlokára, ami mögül jóformán ki sem látott: arcába hullott az egész – meg is volt szeppelve végig. Ám az a jelmez legalább nem rongyokból volt szabva, gondolta a kislány büszkén, igazi főszereplő módjára, amikor itt, a bábszínházi előadás alkalmával eszébe ötlött ez a nem is olyan régi történet. Minden vég vásznat újonnan vásároltak hozzá, biztosíték volt erre az anyag új szaga, amit a méteráruboltban a kislány annyira szeretett, amikor nagymamájával betévedtek oda olykor kispárnahuzatnak vagy köténynek való színes pamutvásznat vásárolni. Ilyenkor, amíg nagymamája lemérette az eladóval a kiválasztott szabnivalót, ő gyorsan körbeszaladt a boltban, megszagolgatta a polcokon felhalmozott, feltekert vásznakat, szöveteket – már amit a kis orrával felért belőlük.

(Folytatjuk)

VIDA KRISZTINA rajza

EUGÉNIA ÉS EGY VÖDÖR VÍZ

Csak egy vödör vízre lenne szükség – gondolta Eugénia. – Ebben a lakásban viszont nem lehet rendes vödörre szert tenni. Sőt, víz sincs. Tegnapelőtt volt csőtörés, azóta nincs.

A család férfitagjai a húsvéti locsolkodásra készülnek. Vödörrel szeretnének menni, hogy abból zúdítsák kiszemelt áldozataikra a vizet. Lázasan keresgélnek a lakás minden zegzugában.

Eugénia úgy döntött, segít nekik. Lement a pincébe. Nem talált vödört, csak egy piros al-

mát. Felment a padlásra. Szép volt a kilátás a még havas hegyekre. Megette az almát. Vödört ott sem talált. Megpróbálhatnám mégis a titkos szobát a pincében – gondolta. – Nehéz lesz bejutni, de lehet, hogy épp ott találom meg.

Ennek ellenére visszamászott a padlásra, mert a pince felől gyanús zajokat hallott. Lehet, hogy locsolók, és Eugénia nem akart a locsolkodásban részt venni. Úgy semmiképp sem, hogy őt locsolják meg.

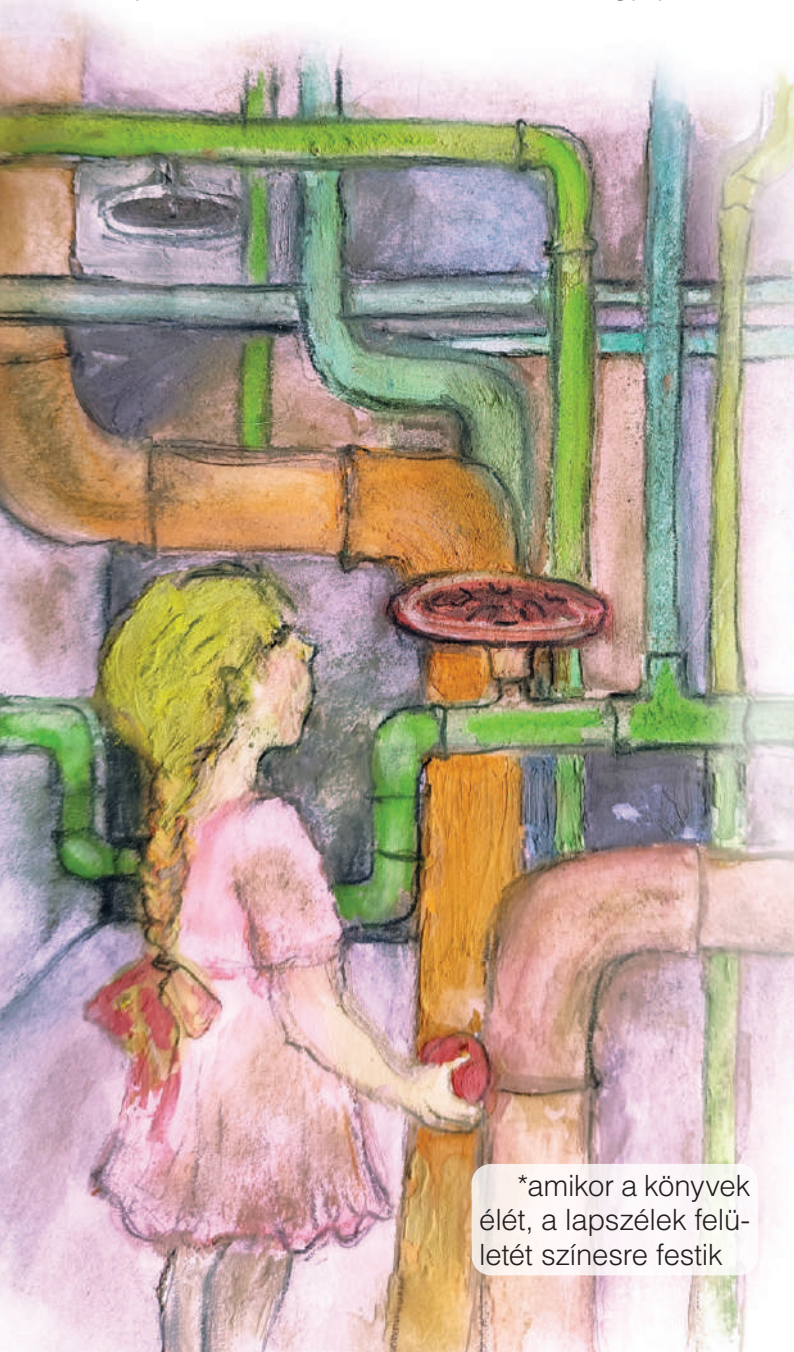
Mikor felért a padlásra, ott továbbra sem volt még egy homokozóvödör se, nemhogy igazi, nagy, rendes. Ha már vödört nem találtam, kereshetek vizet – mormolta magában. Mert az sincs. Próbálta követni, hol mennek a csövek. Itt bemennek a falba, ott kijönnek. Csavarosan, könyökről könyökre, faltól falig szaladnak, fel a plafonig, le a padlóig, sőt, bele a padlóba. Elég sok cső látható, mert itt, a padláson nincsenek elrejtve a vezetékek, mint a lakás többi részében. Összevissza mennek. Keresgélt, nem is tudta pontosan, hogy mit. Aztán az egyik sarokban talált egy nagy csapot. Valószínűleg hiába akarná megengedni, tegnap óta nincs a lakásban víz. De azért, ha vödört talál, visszajöhet, hogy megpróbálja.

Nagy volt a csend. A locsolkodók elmentek. Eugénia újból leszaladt a pincébe. Amikor leért, azt a bizonyos könyvet kereste. A nagy könyvespolcon, ahol a titkos ajtót nyitó szerkezet van. Már nem emlékezett pontosan, melyik könyv volt az. Miután leszedte, és visszatette a sokféle, kis és nagy könyvet, egyiknél egy pillanatra megállt. Volt ott poros és élfestett* könyv is, meg mindenféle. Ez, amit kihúzott, egyszerű, keménykötésű könyv volt. A címlapján fogaske-
reket ábrázoló rajz. Eugénia azt súgta neki:

– Manók, ha van erőtök, nyissátok ki nekem ennek a kis szobának az ajtaját!

Aztán fordított a fogaskeréken. Erre a nehéz könyvespolc kattant, és ajtként kinyílt. Mögötte

*amikor a könyvek élét, a lapszélek felületét színesre festik

ott volt a titkos szoba. Inkább fülke volt, Eugénia épp csak, hogy befért. Alig látott valamit. Végigtapogatott mindenféle szerszámot, és újból könyvek kerültek a kezébe, aztán egy nagy üst mellett valami fémes tapintású tárgyat talált. Egy vödör volt.

A csigalépcsőn a padlásra szaladt. Ott elbújhat a locsolókodók elől. Fent megtalálta a csapot, alátette a vödröt. Mi értelme az egésznek, tudjuk jól, hogy nincs víz – gondolta.

Körülnézett. A falból tölcészerű cső állt ki, és nem vezetett sehova. Eugénia odament, nagy levegőt vett, és belesúgott a csőbe:

– Manók, ha vagytok ott bent, adjatok egy kis vizet!

Óvatosan elfordította a csapot. Víz csorrant belőle, bele a vederbe. Azután irdatlan, hörgőszerű hang hallatszott, és nem folyt semmi. Csak pár ujjnyi víz került a vödörbe.

Léptek hallatszottak. A locsolókodók meghalották a zajt, máris jönnek fel a padlásra. Eugénia kinyitotta az ablakot, és pár bátor mozdulattal lemászott az alsó szint erkélyére. Mire a lakásba belépett, a locsolókodók fent voltak a padláson. A nagy palack vizet, amivel locsolkodni jöttek, kint hagyták az ajtó előtt, hogy meglepetésszerűen öntsék le vele Eugéniát. Ők fognak meglepődni! Eugénia a palackból a fémvödörbe töltötte a vizet. Leszaladt, és a vödör vizet szó nélkül a család férfitagjainak adta.

Lement a pincébe, hogy a titkos ajtót becsukja. Ahogy az ajtó becsapódott, a plafonon levő csőből egy csepp víz Eugénia homlokára cseppent. Eugénia elmosolyodott, és gondolatban megköszönte a manóknak a segítséget, majd jót nevetett a locsolókon.

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

SVÁJC

Salii Grüezi! =
Szia! Jó napot!

Négyféle név, ezerarcú ország. Svájc, vagyis Schweiz, Suisse, Svizzera, Svizra. Északon Németország, keleten Ausztria és Liechtenstein, délen Olasz-, nyugaton Franciaország határolja. Háromnegyede 3000 méter fölötti hegyvidék. Az Alpok és a Jura uralja a tájat, a Monte Rosa-hegyi Dufourspitze 4634 m magas. A leghíresebb csúcs a Jungfrau, ide fogaskerekűvel utazunk. A hegy belsejében tett 7 km után 3454 méterre emelkedünk, ahonnan a gyorslift 25 másodperc alatt 108 méterrel feljebb visz. Kiszállva, a napsütésben a németországi Fekete-erdőig is elláthatunk.

Melyik háromszögű csúcs adta az ötletet egy svájci édesség megformálásához?

A 22 km hosszú Aletsch gleccser 27 milliárd tonna jégből áll. A Trümmelbachi vízesés Európa egyetlen, a hegy gyomrában megbúvó vízesésrendszere, gleccserek táplálják. A Lauterbrunnen-völgy 72 vízesésén olvadáskor másodpercenként 20 ezer liter víz zúdul át. A Rajna-vízesés 20 m magas, 150 m széles, másodpercenként 700 köbméter víz zúdul le rajta, ami elektromos energiát termel, vasutat, felvonót hajt. Víz-

álló ruhában, cipőben érkezünk, mert akár lifttel, akár gyalogosan járunk, a vízesés akkor igazi, ha mellette jól megázunk.

Napon sütkezünk, mint a pettyes fekete szalamandra, és havasi gyopárt, tárnicsot lesünk. A kőszáli kecske és a havasi csóka az ormok felé tart. Kerüljük a lavinákat, bár a svájciak az alpesi masztiffból kitegyesztették a hideget jól tűrő mentőkutyát, a bernáthegyit, és Genfben létrehozták a Vöröskeresztet, amelynek zászlaja az országéhoz hasonló.

A Rhône és az Arve találkozásánál fekszik a 7000 svájci tó közül a legnagyobb, a genfi. A helyiek Lac Lémannak hívják. Partjáról a mormota-parkra, a közeli városokra, szőlőültetvényekről híres dombokra látunk. Már zöldell a búza, hónap végéig a cukorrépát, krumplit is elvetik.

Genf középkorillatú, Lausanne (ejtsd: lozán) tengerparti hangulatú. Sankt Gallen apátsági város, könyvtára 150 000 könyvet rejt. Luzern múzeumairól és fahídjairól, a mesés Apenzell pedig 6-8 kilós sajtjairól ismert. Chillon kastélya sziklára épült vízivár. Altdorfban lőtte le fia fejéről az almát Tell Vilmos. A legnagyobb város Zürich, az aranykereskedés központja.

Az ország fővárosa, Bern talán a medvékről kapta a nevét, a XVI. századi Nydegg-híd mellett medveverem is van. A szemközi Rózsakertből szép a kilátás. Húsvétvasárnap a Kornhausplatzon 120 éve tojástörő bajnokok párbajoznak. A csillagászati órával felszerelt torony, a Zytglogge-Turm pontosan üt: a svájci óragyártó nemzet. A pedáns svájciak nem szeretik, ha az utcán szemete-lünk, rágógumizunk, körmöt tisztogatunk, orrot piszkálunk.

Az iskolában nincs pontos órarend, csak ebédszünet és délutáni játék. A közlekedés is tantárgy. Megtanuljuk, hogy csak akkor megyünk át a zebrán, ha az autó kereke már leállt. Nincs tanévnyitó és tanévzáró ünnepség, sem ünneplőruha. A legjobb jegy a hatos, a legrosszabb az egyes. Ha 10%-ot tudunk, már 1,5-öst kaphatunk. Három nyelvet tanulunk: az ország többnyelvű. 8,8 millió lakosának negyede külföldi. Svájc semleges ország, 1515 óta nem háborúztak!

A német, a francia, az olasz és a rétoromán mind hivatalos nyelv. Kantononként különbözően beszélnek, a növényeket, szerszámokat és mezőgazdasági eszközöket is másként nevezik. A *Schwyzerdütsch* külön nyelv. Idegenként tanulják az iskolában, hivatalos nyelv. Az írott nyelv a német. A francia kantonok nyelve a dél-franciaországi *franc-comtois* nyelvjárás. Fribourg környékén a francia és német szavakból alkotott keveréknyelvet, a *bolzet* használják.

Bletz (blessure+Verletzung) = sérülés

Poutzer (nettoyer+putzen) = tisztítani, takarítani

A rétorománt vagy *rumancsot* a Graubünden kanton 150 völgyében beszélnek, egyre kevesebben, hiába van saját tévé- és rádióműsoruk.

Sta betg aschi datier da mei! = Ne állj túl közel hozzám!

Svájcban névvel köszönnek. Leggyakoribb a Müller. Amikor gyerek születik, a barátok nevét és születésnapját táblára írják, és azt a szülői házra kiteszik. Onnan akkor kerül le, ha a szülők már meghívták őket ünnepelni!

Grüezi, Herr Müller! Hoi Martina!

Naponta ötször esznek. Reggel fél 7-kor svájci talál-mányt, müzlit, hétvégén kiadósabbat. A délelőtti és délutáni uzsonna tea és gyümölcs. A 7 órai vacsora svájci kenyér, sajt, vaj, lekvár, méz, tea. Ebédkor 1115 óta gyártott Gruyère sajtból *fondüvel* vagy zöldséges *raklettel* kínálnak, esetleg *rösztivel*. A desszert ma gesztenyepüré.

Le Corbusier építész, Alberto Giacometti szobrász, Paul Klee festő nevét megjegyezzük. Megtudjuk, hogy az órát, csokit, celofánt, tépőzárát, bicskát, krumplihámozót svájciak találták fel.

Zmorge = reggeli
Znüni = tízórai
Zmittag = ebéd
Zvieri = uzsonna
Znacht = vacsora

Napsugár-szerzőnk, Marton Lili főhőse, Jutka, Svájcot is felfedezi, utazzunk vele! A svájciak megírták, ki a boldogságárus, miért kell a farkasra szavazni, olvassuk el! Heidit, a hegyi kislányt ismerjük, Schellen Ursli, az alpesi kisfiú kalandjaival ruhán, társasjátékon, bélyegen, biotermékeken találkozunk. Története magyarul még nem jelent meg. Nézzhetünk filmet róluk vagy Beethovenről, a bernáthegyiről!

Egy Gruyère sajtkorong 35 kg, 4000 l tejből készül. Ha egy tehén naponta 100 kg füvet legel és 25 l tejet ad, akkor mennyi füvet kell legelnie, hogy egy sajtkoronghoz elegendő tejet adjon?

Összeállította: BERKI TÍMEA

CARLO COLLODI

PINOKKIÓ

8. rész

Rajzolta: MÁRTON ÉVA

Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

A kertész azt mondta, ingyen tej nincs, de ha száz vödör vizet felhúz a kútból, vihet tejet a mesterének. Pinokkió megizzadt és elfáradt, de felhúzta a száz vödör vizet, és büszkén vitte a tejet Dzsepettónak. Az öreg mester a tejtől lassanként erőre kapott.

Ezután Pinokkió
vesszót gyűjtött és a
kunyhóban kosarakat
font. A kosarakkal
kiment a piacra,
azokat eladta és az
árúkból élelmet vett
kettejüknek. Így
történt, hogy nem
kellett szűkölködniük,
az öreg nemsokára
annyira felépült,
hogy karosszékben
üldögélve nézte,
milyen ügyesen
dolgozik Pinokkió.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK WESSELÉNYI- KASTÉLYOK

Mesebeli hősök a Wesselényiek, főleg a két Miklós. Az idősebbet zsbói bölénynek, fiát árvízi hajósnak nevezik. Vitézségükre, elszántságukra szobrok, emléktáblák utalnak itthon és Magyarországon. A Nógrád vármegyéből származó, de hadadi előnevet viselő család díszes címerén a fehér liliumot tartó koronás szíren a pajzs fölött is látható.

Hadad várát, Zsibót és tizenhat tövisháti falut 1584 márciusában kapták Báthori István fejedelemtől. A vár köveiből hosszú ideig épült barokkos kastély a nemesi család fészke. Előtte virágoskert. Ovális dísztermét stukkódíszes kupola fűdi. Árkádos szárnyaiban a személyzet lakásai és mellékhelyiségek találhatóak, a címeres homlokzattal szemben istálló zárja le a téglalap alaprajzú épületet. Régebb polgármesteri hivatal volt, most felújításra vár.

A Wesselényiek másik hadadi épületét ma Degenfeld-kastélyként ismerik, mert a német származású Degenfeld Sándor Kristóf 1882-ben feleségül vette Wesselényi Teréziát, így nevére szállt a birtok. Örökösei öt évtizedre a református egyházra bízták. A Wesselényiek a közösségnek is építettek, Hadadon például négy malmot.

Kétemeletes zsbói kastélyuk a környék legfontosabb vidéki rezidenciája. 1778 és 1810 között épül Pest környéki klasszicista és barokk kastélyok mintájára, a színház- és kultúrapártoló idős Wesselényi Miklós (1750–1809) vezetésével.

2200 négyzetméteren áll az északi főépület, két déli pavilon, keleten pedig a bonchidai mintára épült, méneséről is híres lovarda. A nyugati oldal nem épül meg. A kastélyt délen gyönyörű erkély, északon mellvédes, árkaos tornác teszi hangulatossá. A gúla alakú tető hatalmasnak tűnik. Miklós édesanyja, Daniel Polixéna, és később felesége, Cserei Heléna naplójában vezeti a költségeket, melyekből 1810-ig kolozsvári házukra is sokat fordít. E naplójából tudjuk, hogy a család Zsibóra rézzárakat, tapétát rendel, aranyozó festőnek és kertépítőnek fizet, Bécsből 1802. december 21-én 24 széket, 4 mahagóni asztalt, 3 kanapét, 3 karosszéket, tükröket hozat.

1830 után a fiatal Wesselényi Miklós (1795–1850) iskolákat és kiseddóvókat alapít, parasztokat tanít földművelésre. Makfalván pénzzel és alapítvánnyal támogatja az új tanoda felépítését, mert telket kap tőlük azért, hogy az 1883-as megyegyűlésükön felszólalhasson. A nagy pesti árvízkor, 1838 márciusában, több száz ember életét menti meg, ezért ő az „árvízi hajós”. Zsibón gazdatisztjével, Kelemen Benjáminnal tervez. Kőoroszlánokkal díszített lépcsős terasz, szökőkút épül, vadaskert és mintagazdaság működik. Nem a közeli Zilahról, hanem Kolozsvárról hívnak mestereket, a bécsi divatot követik a termek festésén, berendezésén.

Mivel a két Miklós, apa és fia évente négynapos, nagy vacsorákba torkolló vadászatokat szervez, a kastély falaira tájképek és vadászjelenetek kerülnek, ifjú Neuhauser Ferenc vászonra festett olajképei: Zsibó a Rákóczi hegyről, Medvevadászat, Szamos parti nyúl vadászat, Vadállatvadászat és Tábortűz. Ezek 1945-ig viszonylag jó állapotban, kicsit megsötétedve díszítik a kastély „száláját”, ahonnan 1945 után leszedik, és 1957 óta a zilahi múzeumban tárolják, megmentve a pusztulástól. A festő a megrendelőjéről, Cserei Helénáról 1799-ben készít arcképet, melyet ma a kolozsvári Művészeti Múzeum őriz. A kastély utolsó tulajdonosa Teleki Artúrné Wesselényi Ilona. 1948 után az épület az államé, bentlakásos iskolaként, majd ifjúsági központként működik 2012-ig. Ekkor pereskedve szerzi vissza a család, és eladni próbálja, mert felújítása sok pénzbe kerülne. Addig is kívülről, a kerítésen belesve megcsodálhatjuk. Iskolások kedvenc tavaszi kirándulóhelye.

ifj. Wesselényi Miklós szobra a Zsibói templomkertben. ▶▶

▲▲▲▲▲
Olvassatok a zsibói kastély parkjáról, és írjátok meg nekünk, hogy mi rútítja azt!

Ha szorgalmasan válaszoltok a rovat kérdéseire, év végén könyvjutalomban részesültök.

**Összeállította: BERKI TÍMEA
Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA**

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL HÚSVÉT AZ ÚJJÁSZÜLETÉS ÜNNEPE

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

Húsvét a kereszténység legnagyobb ünnepe, Krisztus feltámadása, mozgóünnep. A tavaszi napéj-egyenlőséget követő holdtölte utáni első vasárnap húsvét vasárnapja, március 22. és április 25. közé esik. Ez a tavasz ünnepe is, sok népszokás fonódik össze az egyházi szokásokkal. Bukovinában úgy tartották, aki húsvét vasárnapján hamarabb merít vizet, az lesz szerencsés. Moldvában napfelkelte előtt a keresztútra vizet öntöttek, jégeső ellen. Szokás volt piros tojást tenni a mosdóvizbe.

Húsvétkor sok helyen él az ételszentelés szokása, a határkerülés, határjárás. A zöldágjárás a természet megújulását jelképező énekes játék. A Brassó megyei Apácán a kakasütés vagy kakaslövés szokása élt. A víz tisztító, termékenységvarázsló erejébe vetett hit a húsvéthétfői locsolkodás alapja.

Régen vederrel, vízzel locsolták a lányokat. A locsolás jutalma az ősi termékenységjelkép, a piros hímes tojás. Már honfoglalás előtti avar sírokban is találtak tojásokat. A húsvéti tojás a keresztény vallásban a feltámadó Krisztust jelképezi, a magyar népi kultúrában szerelmi ajándéktárgy.

Létezik karcolt, patkolt, faragott, levélrátétes és viasszal írott hímes tojás. A nagypénteken írt húsvéti tojásról azt tartották, nem romlik meg, nem reped el. Háromszéken piros-fekete és sárga-piros-fekete tojást is festettek. A tojásíráshoz méhviaszra és házilag készült írókára, kesicére, egy 10-15 cm hosszú, ceruzaszerű botocsikára van szükség, melynek végére kis fémcsővet vagy vékony, pléhlapból sodort csövet rögzítünk, a nyélre merőlegesen. Minél vékonyabb a cső, annál szebben és egyenletesebben viszi a viaszt a tojáshéjra.

A melegített viasszal telt írókával a fehér tojáson meghúzzuk az osztóvonalakat. A mezőkbe növényi, geometrikus vagy más motívumok kerülnek. A tojásokat festőlébe süllyesztjük, majd a viaszt leolvastjuk, és puha ronggyal letöröljük.

Növényi eredetűek a tulipános, rózsás, liliomos, gyöngyvirágos, cserelapis, fenyőágas minták. Állatokkal kapcsolatos a kakastaréj, fecskefarka, berbécsszarva, kígyónyelve, nyúlfüle. Használati tárgyakról elnevezett minták a gereblyés, patkós, villás. Nemzeti vonatkozású elnevezések a magyar-, székely- és Erdély-címeres, a szentkoronás, kardos, zászlós. A vallási tematikájú díszítményeken jellemző a kereszt ábrázolása, de találkozunk a hit, remény, szeretet, kehely, kenyér ábrázolásával is. Szerelmi témakörből a szíves különböző változatai, a páros gerle, a virágcsokor ismertebb.

Eleink növényi eredetű festékeket használtak. Almahéj és zölddió vagy savanyú káposzta és sáfrány főzete sárga lesz. Vöröshagyma héjának levéből sárga és pirosas-barnás szín születik, ha egy liter vízhez 2-3 maréknyi vöröshagymahéjat teszünk. A zöld búza vagy 30-50 g borsmenta főzete zöld színű. Egy liter vízben főtt 3-6 apróra vágott vöröskáposzta feje kékeszöld színt ad. Égerfakéreg főzetéből fekete színt nyerünk. A festékszereket hideg vízbe tesszük és fél óráig főzzük. A főzetbe öntött ecet elősegíti a szín rögzítését. Áldott húsvéti ünnepeket kívánunk!

Tíz, TISZTA VÍZ

Az igazi írástudó hivatása az, hogy ébren tartsa e földön a tiszta erkölcs és logika tekintélyét és tudatát. (Babits Mihály)

Tiszta víz, tiszta erkölcs és logika: ez a célunk, feladatunk. Erre emlékeztet a Babits-idézet és áprilisi szömesénk hőse, a **tízes** szám is.

A számok alapsora egytől tízig tart: 1 az alap, 10 a csúcs, a cél, tiszta, tisztos, díszes. Az egyesre épül a teljesség, sőt a végtelen, hiszen 0-kkal végtelenné növelhetjük: 10...1000000.

Tíz ujjunk van, segítségükkel tanulunk meg számolni. Aki a keze munkájából él: **a tíz körme után él**, akit letepernek: **lekapják a tíz körmérőt**.

Isten törvényeit a **tízparancsolat** vési kőbe. Mióta is? **Vénebb a tízparancsolatnál**, mondjuk a nagyon öregre, régire.

Hajdan a **tíz gyermek** nem volt ritka, ez jelentette a kiteljesedett, erős családot. Erre utalnak a közmondások: **Tíz gyermek nem sok, de egy megfizet. Egy anya el tud tartani tíz gyermeket, de tíz gyermek nem tud eltartani egy anyát.**

A tíz viszonyítási alap sokféle témában: **Tízet teszek egy ellen** – mondja, aki olyan biztos valamiben, hogy fogadni mer rá. **Inkább tíz nyílt ellenség, mint egy alattomos rosszakaró. Jobb ma a biztos öt krajcár, mint holnap a bizonyta-**

lan tíz. Jobb egy lúdnak tíz tyúknaknál. Ez nyelvtörőnek is jó. Mondd gyorsan!

A **tized** az egész tizedrészét jelenti, de mivel a középkorban a termés egytizedét kellett adóként beszolgáltatni, a tized adót is jelentett: **a tizedet kíméletlenül behajtották.** A **megtizedelés** azt jelentette, hogy minden tizedik katonát megbüntettek. Ma súlyos veszteséget jelent: **a járvány megtizedelte a tyúkjait.**

Tízrel fejezzük ki a bizonytalanul sokat is: valaki távoli őse **a tizedik öregapja, tizedszer kérlek, tizedrangú feladat**, csak **tizedsorban vedd számításba, minden tizedik szavát hidd el.**

Később tanultok majd a **tizedes számokról**, a **tizedes vesszőről**, de azt máris tudjátok, hogy a **tizedes** katonai rangot is jelent. Hajdan a magyar csapatok alapegysége a **tized** volt. A határőrök az ország határai mentén tizedek szerint letelepedve alapítottak falvakat, ezeket Székelyföldön **tízeseknek**, nyugaton, Órvidéken **tizedeknek** hívták. Innen ered **Kászonalitíz** és **Felitíz** neve. A tízes élén a **tízesbíró** állott.

Manapság ha kapsz **egy tízest**, az jó jegyet és 10 lejt is jelenthet. Melyiknek örülsz jobban?

SZÓLJ, SZÁM!

1. Mit jelentenek az alábbi mondatok?

Tízet ütött az óra. Tíz tallér üti a markát. Éva ma tölti a tízet. Tízpercben megbeszéljük. Tízóraizzunk tiszta kézzel.

2. Pótoljátok a hiányzó **í, i** betűket, és válaszoljatok a kérdésekre.

Hány éves lehet a **t_z-egynéhány** éves? Keressetek két magyar és egy angol eredetű szót a **t_zenéves** korosztályra. Hogy hívjuk a deci **t_zszeresét**? **T_zen** felül hány szám kezdődik így: **t_zen-?**

Milyen évet írunk egy **évt_zed** múlva?

3. Melyik közmondást rajzoltuk le? Mit jelent? **Egy bolond...**

SZÓ-MÓKA

– Mi hallatszik ki az edzőteremből?
– Fit-nesz.

– Mi motoszkál a konyhaszekrényben?
– A nesz-kafé.

E havi díjazottaink: a gyergyószentmiklósi Fogarasy Mihály Iskola II. a osztálya; a tekerőpataki II. osztály.

A megfejtéseket honlapunkon közöljük: www.napsugar.ro/category/megfejtések

◆ ILYEN A SPORT TEHER A MAGASBAN

MÜLLER KATI rovata

A súlyemelés 1920 óta olimpiai sport. A nők csak 2000 óta mutogathatják teherbíró erejüket az olimpián. A kalapács- és diszkoszvetés, a súlylökés mellett a súlyemelés is a nehézatléítikához tartozik. A súlyemelő célja, hogy a lehető legnagyobb súlyt a feje fölé emelje. Ezt két fogásnemmél, a szakítással és a lökessel éri el. Első esetben a súlyt egy mozdulattal fej fölé emeli, a másodikban előbb vállra, csak azután fej fölé.

Sok évszázaddal ezelőtt munkában és harcban is nagyon sokat számított a testi erő. A mai, eszközöktől tobzódó világban az ember majdnem minden fizikai teherrel kapcsolatos gondjára talált megoldást, amelyben a terhet nem ő emeli fel. Versenyhelyzetben azonban még mindig lenyűgöző hatású a nyers erő fitogtatása. A versenyzők fogásnemenként háromszor emelnek, a két legnagyobb emelés alapján alakul ki a rangsor.

A sport születése idején egykaros és kétkaros emelést végeztek, a versenyzőket nem különböztették meg testsúlyuk szerint. Ma már a súlyemelők is súlycsoportokban versenyeznek, az olimpián ezekből 7 van. A legnagyobb súlycsoport, a 110 kg fölötti férfiak bajnoka a 180 kilós, majdnem 2 méter magas grúz Lasa Talahadze, aki szakításban 225 kg, lökésben 267 kg súlyt emel a feje fölé.

Az erős ember vagy erősport próbái egyelőre nem váltak olimpiai sportággá, de csodálhatjuk embertársaink erejét kamionhúzó, kőgolyó pakoló, hordódobáló, rönkemelő, autóborogató, óriás gumibroncs forgató, vagy száz kiló feletti „bőröndcipelő” versenyeken, világbajnokságokon. Mindezek a csemegék gyermekek számára tilosak, mert a nagy súly ellensége a növekedési folyamatnak.

Gyuri bánatában, hogy a szakemberek egyelőre nem engedik kamiont húzni, sem százötven kilós kőgolyót a palánkon átdobálni, nagy erejű, legendás magyar vitézek után kutat. Így derül ki, hogy Botond vitéz buzogányával hatalmas rést ütött Bizánc (a mai Konstantinápoly) érckapuján, Toldi Miklós szekérrúddal mutatta a Budára vezető utat a nádornak, Kinizsi Pál pedig malomkövet használt tálcának, amikor Mátyás királyt vízzel kínálta.

Sári inkább annak nézett utána, hogy az állatvilágban kik a súlyemelő bajnokok. Eszerint erős a grizzly medve és az ezüsthátú gorilla, de a legerősebb állat az afrikai elefánt, amely kilencezer kilót is megmozgat. De ha nem a nyers erőre, hanem az arányokra figyelünk, akkor a súlyemelés világbajnokai a rovarok! Mi, emberek, testsúlyunknak alig kétszerezését tudjuk fölemelni. A hangya vagy a ganajtúró bogár testsúlyának ezerszerezését is elbirja. Ne csináljátok utánuk!!!

A HÓNAP KÉRDÉSE

Mi a különbség a szakítás és a lökés technikája közt?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Erdély-szerzte zajlanak már a Napsugár Öttusa körzeti és megyei döntői, amelyekre 125 csapat nevezett be. Közülük a legjobb 18-at várjuk a regionális bajnokságra, a nagyváradi Szacsvey Imre Általános Iskolába, azaz a tavalyi öttusa dicséretes *Legyőzhetetlenek*-csapat iskolájába!

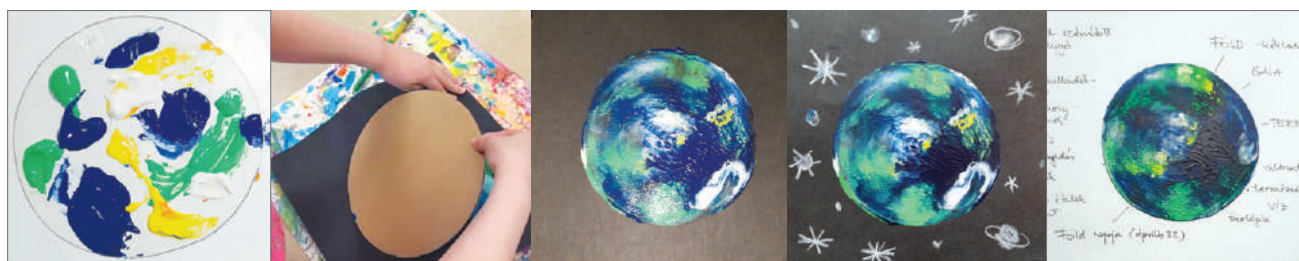
MASZAT MŰVÉSZ MŰHELYÉBEN OTTHONUNK A FÖLD

Denis Hayes diák kezdeményezésére, 1970. április 22-én 20 millió amerikai emelte fel szavát a környezetszennyezés ellen. A környezettudatos életvitel 1990-ben világmozgalommá vált. A bioszféra pusztulását, az ipari szennyezést, az őserdők irtását, a sivatagosodást, az üvegházhatást, az ózonlyukakat, a veszélyes hulladékot, a túlnépesedést, a savas esőt, az óceánok szennyezettségét, a globális felmelegedést látva a környezetvédő szervezetek a közös felelősségre hívják fel a figyelmet. A Föld napját a világon mindenhol megtartják.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Nézzetek úrfelvételeket a Földről. Kartonból vágjatok ki kerek formát. Festéktubusból nyomjatok rá kék, zöld, sárga, fehér festéket, majd festékes felével fektessétek sötét kartonra, körkörösén megmozgatva, hogy a színek összekeveredjenek. Rajzzal töltsétek ki a Föld körüli teret. A festékes kartont ragasszátok fehér lapra, majd írjátok köré, mi mindent tudtok a Földről és annak védelméről.

Válogatás az eddig beérkezett munkákból: Molnár-Gál Sarolta tanítványai, Nagyvárad (1); Kristály Jácinta és Bíró Patrik, Csíkszentdomokos (2); Antal Apolo-Körtisz, Tekerőpaták (3); Raviczki Dominik, Zilah (4); Kovács Anna-Mária tanítványai, Zetelaka (5); Orosz Soma, Ivó (6).

NYERTESEINK:
a nagyváradai Szent László Líceum
IV. A osztálya;
a tordai IV. osztály.

Összeállította: BAK SÁRA

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

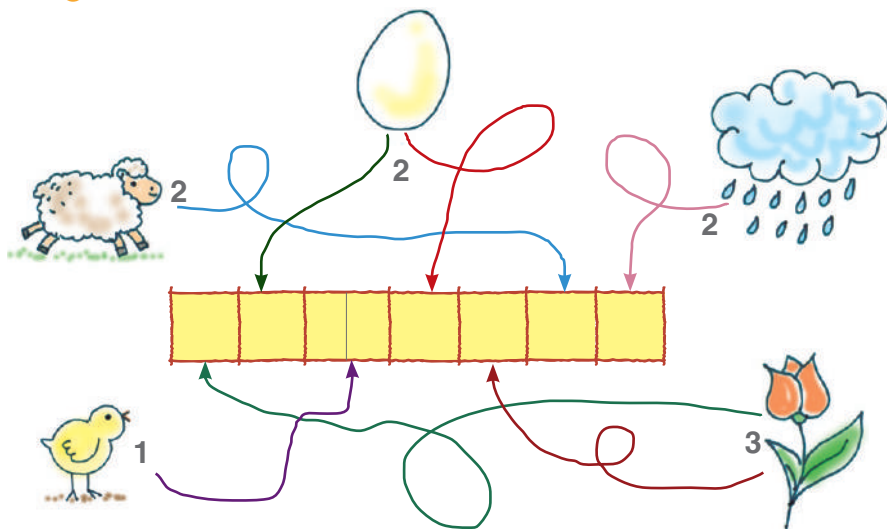

TALÁLD KI!

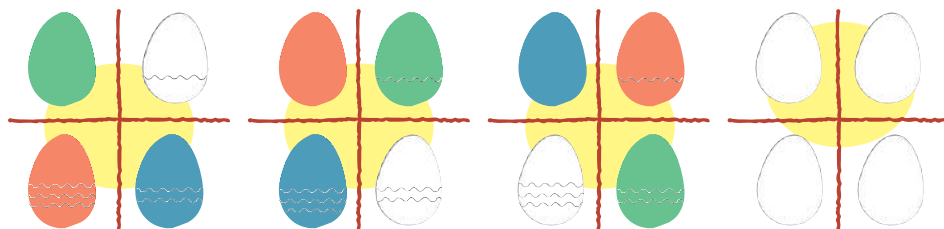
MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon találod.

1 A számok azt jelzik, hogy az illető szó hányadik betűjét kell a nyilak mentén a helyére vezetned.

2 Figyeld meg, milyen szabály szerint követik egymást a hímes-tojások, és töltsd ki az utolsó négyzetet a megfelelő tojásokkal.

A melléklet rejtvényeinek megfejtései:

1. hímes tojás; 3. Át, ág, ám, ál, ár, ás, át, gát, jár, lát, látom, máj, már, más, rá, rág, rágom, rám, tág, táj, tál, társ, tojás, sál, sár;
4. görkorcsolya; 5. üresnek.

NEVESS VELEM!

Mi az:

- Ha feldobom, fehér, ha leesik, sárga?
- Tojás.
- ◆
- Ha feldobom, csavar, ha leesik, számítógép.
- Japán csúcstechnológia.
- ◆
- Ha feldobom, tojás, ha leesik, teherautó.
- Kindertojás.
- ◆
- Ha feldobom, semmi, ha leesik, egy százas.
- Nem tudom, de egész nap dobálnám.
- ◆
- Ha feldobom, piros, ha leesik, nyávog?
- Mindegy, csak piros legyen, és macskára essen.
- ◆
- Ha feldobod, semmi, ha leesik, semmi?
- Semmi. De akkor minek dobálsz?
- ◆
- Ha feldobod, asztal, ha leesik, szék?
- Lehetetlen találós kérdés.

A sakkfeladványok megfejtései:

1. KASZPAROV AZERBAJDZSÁNI, CARLSEN NORVÉG NAGYMASTER, VILÁGBAJNOK, SAKK-OSCAR DÍJAS SAKKOZÓ. 4. Hógolyó, szánkó, ajtó, fenyő, madáretető, zászló, felhő, tető;
5. A, D, C, B.

KEDVES SZÜLŐK, NEVELŐK!

Köszönjük mindazoknak, akik személyi jövedelemadójuk 3,5%-ával támogatják a Napsugár Alapítványt. Ha ebben az évben is méltónak tartanak a támogatásra, kérjük, töltsék ki a mi adatainkkal a 230. számú űrlapot, és küldjék el a helyi Pénzügyi Hivatalhoz. Ha tavaly két évre támogatta alapítványunkat, a felhívásnak már eleget tett. Az űrlap honlapunkról is letölthető: www.napsugar.ro

Adataink: Fundația Culturală Napsugár; Cod de identificare fiscală: 7714627;

Cont IBAN: RO16RNCB0106026613330001

Egyszerűbben is kitölthető, itt: <https://redirectioneaza.ro/fundatia-culturala-napsugar>

Leadási határidő: 2025. május 25.

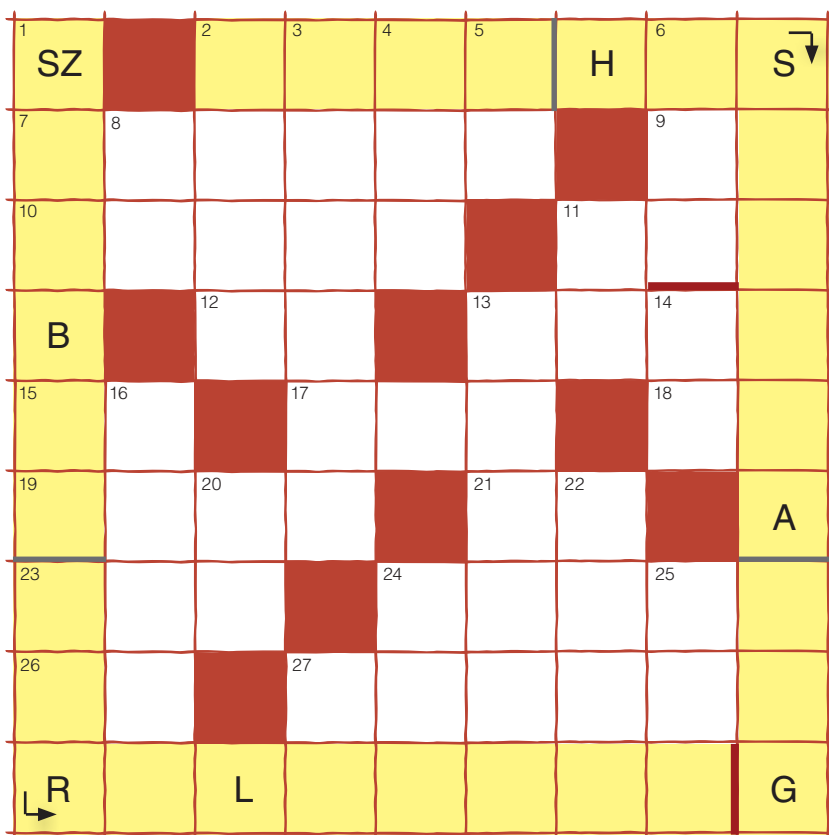
Köszönjük bizalmukat és támogatásukat!

A Napsugár és a Szivárvány

Két bájos leányka,
Rózsa és Ibolya
Száz tojást festettek
Tarkára, pirosra.
Ünneplő ruhában
Jönnek a legények,
Ragyog a mosolyuk,
Kölnijük temérdek.
Öntözik a két lányt,
El ne hervadjanak,
.....

REJTVÉNY- PÁLYÁZAT

Tóth Ágnes versének utolsó két sora
a rejtvény megfejtése.

VAJNÁR ILONA rejtvénye

VÍZSZINTES

2. A megfejtés első része

7. Esni kezd az eső
9. Televízió
10. Tehenet megszólaltat
11. Kinek a tulajdona?
12. Fordított kettős betű
13. Csukott
15. Idegvég!
17. A közepén belők!
18. Papírra vet
19. Vág, metsz
21. Kicsinyítő képző
23. Létezik
24. Névelős tortatöltelék
26. Irsay László monogramja
27. Piros gyümölcs nedve

FÜGGŐLEGES

1. A megfejtés második része

2. Feleletére kapja a tanuló
3. Olyan, mintha idős volna
4. Magot szór a földbe
5. Ütődik a közepén!

6. Napló is, fű is van ilyen

8. Puskát használ

11. K!

13. Egyet rázkódik
a jármű

14. Sír

16. Asztalos szerszáma

20. Enyedi Nóra
monogramja

22. Nem erre

24. Egyik szülő

25. Részben félkész!

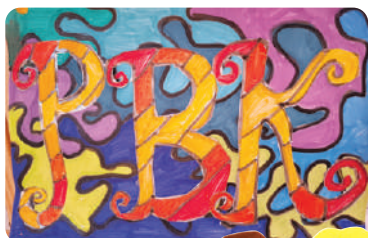
27. ..., mi a kő! tyúkanyó,
kend (versrészlet)

KÓSZABÓCSZA

postát bont

Különleges technikával készültek a könyvjelzők a **székelyudvarhelyi** Tamási Áron Gimnáziumban, **Nyárádi Izabella** tanító néni negyedik osztályában.

Polgár **Beatrizs Krisztina**, **vajasdi** olvasónk nevének kezdőbetűiből készített érdekes képet.

Fülöp **Andrea** tanító néni a **szatmárnémeti** Kölcsey Ferenc Főgimnáziumban *Vihar-Napsi kihívás* címmel a kiadvánnyal kapcsolatos feladatlapot készített negyedikes tanulóinak. A gyerekek nagy örömmel, minden elvárást felülmúlva, alaposan megdolgoztak a jutalomért, például egy társasjátékóráért vagy közös falmászásért. **Magdás Lara Hanna** fakanálbáb-jait az egyik mese szereplői ihlették.

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szép kerek domb, mögötte egy bűbájos erdő. Az erdő fái között gombákban laktak a manók. Piros, zöld és barna, régi stílusú ruhákban jártak, piros sapkájuk volt.

A főszereplőnk egy manólány, aki málnát szedni ment. Ment, mendegélt, de málnát nem látott a bokrokon, csak egy boszorkánykunyhót. Megijedt, de megbátorodott és bement:

- Jó napot! – mondta, és egy vékony hang válaszolt:
- Jó napot, gyermekem! Mi járatban vagy itt?
- Hát én éppen málnászom.
- Én segítek neked a varázserőmmel.
- Rendben, köszönöm!

Elővett egy fiatal ágat és varázsol:

– Abrakadabra, pricc, pracc, prucc! S tele lett az ág málnával.

– Köszönöm! – ujjongott a manólány, és indult is hazafelé.

Örvendtek a manók is a málnának. Itt a vége, fuss el véle.

Dénes Lídia Maya, Brassó

Tündér, csokitorta, békakirály, Harry Potter, Keljfeljancsi... **Csíksszentdomokoson Urus Tünde** tanítványai Tóth Ágnes *Farsang* című versének szereplőivé váltak a rajzlapon.

NAPSUGÁR -SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból az induló tanévben is küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

◀ A héderfái gyerekek, **Ozsváth Mária Magdolna** diákjai Tóth Anna *A titokzatos hóember* című meséjét olvasták és illusztrálták.

▶▶▶ **Pató Hanna**, Kémer

▶▶▶ **Demeter-Rózsa Patrik Bence**, Kend

▶▶▶ **Albert Réka Barbara**, Kend

Buborék egy kerek család:
Bubor Beni, Bubor Csanád,
Bubor Csenge nem óvatos,
Kipukkad, ez mindennapos.
Nekimegy az fűnek-fának,
Egy láthatatlan hajszálnak.
Anya, apa meg akarja óvni:
– Jobb lenne őt buborékba zárni!
Buborékból Bubor Csenge
Mindenáron menekülne,
Csintalan egy Bubor gyerek,
Nem fogad szót szüleinek.
Fogságából kiszabadul,
S hát nem megint nekiindul?!
Fején lesz egy dudor-ék,
Siratják őt Buborék.
Petyár Emma-Barbara,
Nagyvárad

▶▶▶ **Dul Katinka**, Olthévíz

▶▶▶ **Kulcsár Szintia**,
Sárvásár

▶▶▶ **Vincze Erzsébet Olívia**,
Hadadnásd

Egyszer volt, hol nem volt, de mégis volt egy nyuszi, Hoppancsnak hívták és nagyon kedves volt. Gondolom, mindenki tudja, hogy a nyuszik kedvenc étele a répa meg a saláta, de Hoppancsé a gomba. Minden reggel elment gombát szedni. Nem egyedül, hanem malac barátjával, Rőfivel. Rőfi nem szerette a gombát, hanem inkább a barackot, de mivel jó barátok voltak, Hoppanccsal tartott. Délután is ketten mentek a piacra a szamárhoz barackot venni. Itt a vége, fuss el véle.

Fazakas Dávid,
Marosvásárhely

Van egy kutyám, neve Csöpi.
Sovány volt, de most már tömzsi.
Ott találtuk kint, a mezőn,
Kóborolva, tévedezően.
Szembenézett apukámmal,
Úgy gondolta, hátha vállal...
Jól gondolta, hazavittük,
Azon nyomban megetettük.
Másnap dokibácsit hívtunk,
Szurit kapott, nem bánkódott,
Tudta jól, hogy most már oltott.
Ezután már gömbölyűbb lett,
Mama kosztja nagyon ízlett.
Kedvességünk meghálálva
Született öt fiókája.
Mind az öten fiúk voltak,
Nyekeregtek, szopizgattak,
Cseperedtek, nevet kaptak:
Mackó, Rudolf, Bátor, Villám,
Ötödik meg Jonuc lett ám.
Meghirdetve új gazdit kaptak,
Akkor is, ha nem akartak.
Most már Csöpi nagyon vidám,
Főleg, hogyha sétafikál.
Ő a mama házőrzője,
Minden elriad előle!
Gábor Hanna Tünde,
Torda

▶▶▶ **Kali Hanna Emília**,
Marosvásárhely

SAKKPALOTA

SAKKPALOTA
KÉPESSÉGFEJLESZTŐ PROGRAM

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacsvay Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

VIII. Végjátékok (I.)

1.

A színes mezőben levő betűket alakítsd át az ábécében előttük levőkre, majd a kapott szót írd a vonalra!

LÁTQÁSÓV ..... AZERBAJDZSÁNI, **CSÁSLYSZÉNY**
..... NORVÉG **NYÁHNÉSZTYÉS** .....
VILÁGBAJNOK, SAKK-**ÓSZCSÁS** .....
DÍJAS SAKKOZÓ.

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8									8
7							♔		7
6									6
5									5
4									4
3									3
2						♔	♖	♗	2
1					♖	♘		♔	1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8			♖						8
7									7
6			♗			♗		♖	6
5					♘		♔		5
4	♗					♗	♗		4
3							♖	♗	3
2		♗					♗		2
1		♖					♔		1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

2.

A fenti sakktablán adj mattot két lépésben sötéttel úgy, mint az azerbajdzsáni nagymester! Írd le sakkírással!

3.

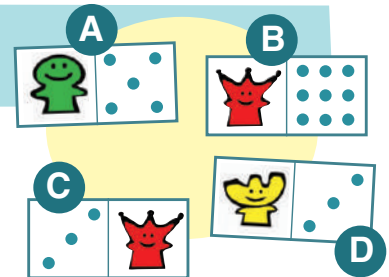
Adj mattot világossal úgy, ahogy a norvég híresség tette! Írd le, sakkírással!

4.

A Sakkpalota életkép megadott mezőiről gyűjts -ó, ő végződésű szavakat!
b1, b3, d4, b5, a5, c5, h8, d6

5.

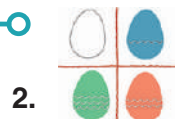
Folytasd a sort a megadott „dominókkal”!
Jelöld, melyik lesz az utolsó!

A feladatok megfejtését a 22. oldalon találod, kivéve a 2. és a 3. feladatot, azokat küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

A Találd ki! feladatok megfejtései:

1. Locsolás.

2.

HÚSVÉT

Vájjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára az utolsó bélyeget. Április folyamán küldjétek el nekünk a névsorral és tanítók nevével együtt. Értékes jutalmat nyertek vele!

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA SODRÓ ÁR

Kedves házigazdánk, **UNIPAN HELGA** sokat sétált távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel felszerelve a szabad ég alatt. A látottakat művészi képeken örökítette meg. Itt olvasható mindaz, amit képeiről elárult nekem. Mert a természet a legjobb tanítómester!

Tavasszal az olvadó hó, a lekopasztott domboldalon záporok után lezúduló víz megduzzasztja a patakok, folyók vizét. Az ár sok mindent elsodor, de nagyobb limlom gyakran fennakad a rétek hepehupáin! A szemét azonban nem mindenki számára szemét. A partra sodort tornacipőben sok kis állat megkapaszkodhat, elbújhat.

A rovarévó madarak kihasználják a felfordulást, jóízűen lakmároznak a menekülő rovarokból. A vonuló kis őrgébics (1) magasabb fákra, növényi rostokból építi csésze alakú fészket. A fészek körül repdeső madarakat elűzi. Főként rovarokkal táplálkozik. A tövisszűrő gébics (2) neve onnan való, hogy el nem fogyasztott zsákmányát tövisekre szurkálja, később abból lakmározik. De rovar, békát, kígyót, egeret, sőt, kisebb madarat is eszik, még a szarvasbogár kemény kitenpáncélját is szétroppantja.

Európa legnagyobb rovarfaja a nagy szarvasbogár (3). A hím megnagyobodott rágója agancsra emlékeztet. Páráskor az egymásnak rugaszkodó hímek rágóikat fegyverként használják. A főleg tölgyesekben élő rovar élettere a fakitermelések miatt egyre szűkül, sok országban védett. A hétpetytyes katicabogarat, bödebácsit vagy bumbumbogarat a szárnya megmentheti. Ugyanez áll a káposztalepkére is, amelyből évente 2-3 nemzedék is felnő. Ennek hernyója megrágja a káposztafélék leveleit, nagy kárt okoz a zöldségeskertben.

A közönséges erdei egér azt sem tudja, a sodró ár vagy a rettenetes gébics elől meneküljön. Iszonyodva szemléli a tövisre felszúrt szép, piros-fekete verőköltő bodobácsot (4), és lelkesen drukkol a fekete hangyáknak. Ezek öreg fatuskók, kövek, kidőlt fák alatt szervezik bolyaikat, és fegyelmelt sorban igyekeznek a vadászó rovarévók útjából kikerülni.

A csigának persze könnyű a dolga, hiszen bármikor házába húzódhat. A terepszínű százlábú (5) egyszerűen a sodró árra bizza magát. Hátha barátságosabb a hely, ahol majd partot ér!

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

Mikor harcolnak a hím szarvasbogarak?

**E havi díjazottaink: Varga Csenge és Dorottya,
Sepsiszentgyörgy; a kibédi IV. osztály.**

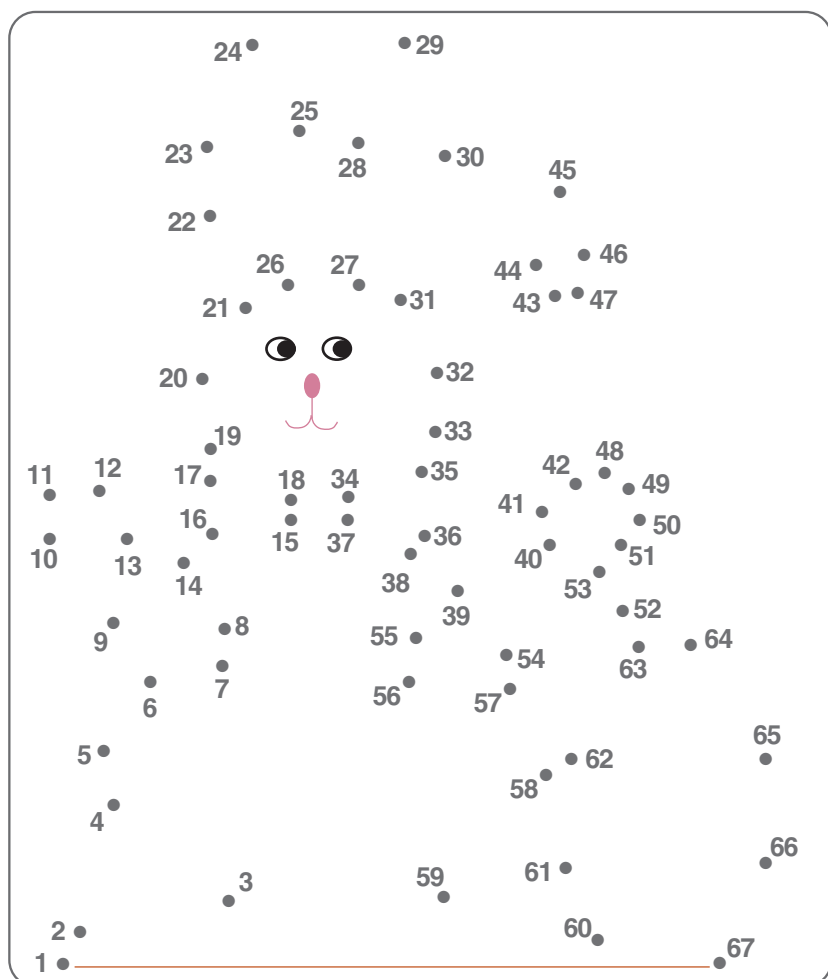
TÖRD A FEJED, NEVESS VELEM!

A megfejtéseket a 22. oldalon találod.

	a	b	c	d	e
1	A	Á	B	C	D
2	E	F	G	H	Í
3	J	K	L	M	N
4	O	Ö	P	R	S
5	SZ	T	U	Ü	Z

1 Mit mond a tyúk? Egészíts ki a mondatát a rejtvény megfejtésével: keresd ki a táblázatból a betűket megadott helyük szerint, és írd be őket a sárga négyzetekbe.

2 Kösd össze a pontokat a számozás sorrendjében, majd, ha kiderült, hogy mit ábrázol a rajz, színezd és egészítsd ki részletekkel!

3 Keresd ki a betűhálóból, bármilyen irányban tekergőzve az értelmes szavakat. A szabály, hogy egymás mellett vagy átlósan érintkező betűket érints. Egy szót megjelöltünk. Neked hányat sikerül találnod?

R	S	L
G	Á	T
J	O	M

NEVESS VELEM!

- Gyerekek, ki tudna olyan szót mondani, amiben R betű van?
- Tojás! – kiáltja Peti.
- Ugyan, Petikém, hol van a tojásban az R?
- Hát a fehérjében és a sárgájában!

- ◆
- Miért sírsz, kisfiam?
- Mert anyukám azt mondta, csak akkor mehetek át az úton, ha már minden autó elment. De még egy se jött!

Peti büszkén megy haza a focimeccsről:

- Apa, képzeld, ma két gólt is rúgtam!
- Remek! És mennyi lett az eredmény?
- 1:1!

Megy egy bicikli az országúton. Megszólal az első kerék:

- Vigyázz, sündissss...
- Mire a másik:
- Kösssss...

◆

- Régebben csak ültem a tévé előtt, és sakkmeccseket néztem. Aztán az orvosom több mozgást javasolt, azóta teniszmeccseket nézek.

- ◆
- Melyik az a kérdés, amit ahányszor csak felteszel a nap során, mindig más választ kapsz?
- Hány óra van?

4

Itt a tavasz, sportolj minél többet a szabadban! A rejtvényben néhány ötletet találsz. Húzd ki a hálóból az alábbi szavakat (függőlegesen, vízszintesen, átlósan), a megmaradt betűket pedig olvasd össze – egy újabb sporteszköz a megfejtés.

BICIKLI	MÉTA	TÚRÁZÁS
FOCI	ROLLER	UGRÓKÖTÉL
GÖRDESZKA	TENISZ	
LABDA	TOLLAS (<i>labda</i>)	

G	Ö	R	D	E	S	Z	K	A	T	
G	I	C	O	F	Ö	R	K	L	E	
A	T	É	M	L	O	R	C	S	A	N
B	I	C	I	K	L	I	O	B	I	
T	O	L	L	A	S	E	L	Y	D	S
S	Á	Z	Á	R	Ú	T	R	A	Z	
U	G	R	Ó	K	Ö	T	É	L	A	

5

Mit mond a csokinyuszi? Egészítsd ki a mondatát a rejtvény megfejtésével: mindegyik oszlopból válaszd ki azt a betűt, amelyik a felső kör színével megegyező alapon áll, majd olvasd össze a kialakult szót.

Sokszor olyan
.....
érezem magam...

(Blue)	(Pink)	(Purple)	(Grey)	(Light Blue)	(Orange)	(Yellow)
K	Á	S	M	H	E	M
Ü	C	E	S	E	A	LY
M	R	Ó	J	N	T	P
É	NY	I	Y	F	D	K

Praktikusnak szánt, de viccesen használhatatlan tárgyak gyűjteménye. Találj ki te is hasonlót!

Kettő az egyben:
fogkefe, fogkrém

Anyagtakarékos
pingpongütő

Teásbögre jó
barátoknak

Több szem
többet lát

Mosogatáskor
nem törik le a füle

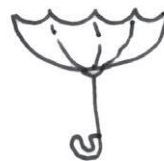
Sosem fogy el
a tea!

Biztonságos
hinta

Gumicszma-
szandál mele-
gebb napokra

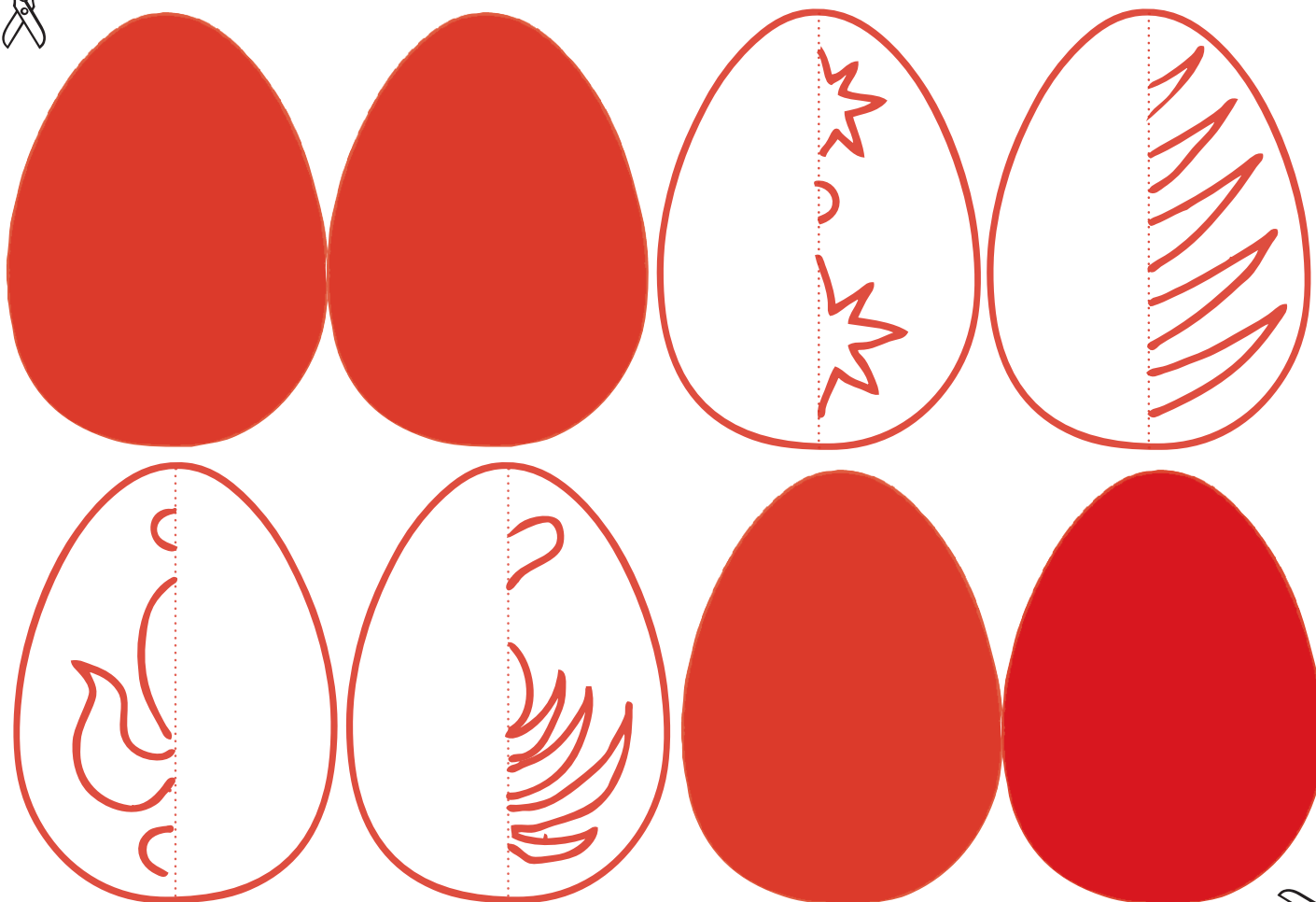
Vízgyűjtő
esernyő

A víz alatt is
csinosan!

Vágd ki a tojásokat, a pirosakat kettőnként ragaszd össze, a fehéreket hajtsd kettőbe, a rajz szerint bevagdosva csipkézd ki, majd nyisd szét, illeszd és ragaszd a tojások két oldalára. Fűzz a tetejükre cérnát, és akaszd vázába tett, rügyező, virágzó ágakra. Tervezz saját mintákat.

NEVESS VELEM!

Két fal beszélget:

– A sarkon találkozunk!

– Mi az autó többes száma?

– Forgalmi dugó.

– Mi a hasonlóság a kesztyű és a bűnöző között?

– Mindkettő kézre kerül.

– Mi köti össze a matematikát az evéssel?

– A szám.

– Hogy hívják a bátor kanalat?

– Merőkanál.

– Miért nem simogatják a zseni fejét?

– Mert vág az esze.

– Mit vinnél magaddal egy lakatlan szigetre?

– Lakatot.

– Mi van a macska fején?

– Cirmoscica haj.

– Hogy hívják az öreg bűvészt?

– Csiribá.

– Hogy hívják a konyhai ragadozót?

– Kenyérhéja.

– Miért megy a párna orvoshoz?

– Mert huzatot kapott.

– Egybetűs rokon. Ki az?

– Nagy-i.

– Mire vadásznak meseországban?

– Grimmszarvasra.

Vicces meghatározások:

Kurta víziállat – rövidra

Szorgalmas madár – buzgólya

Buta szarvasféle – oktalantilop

Mafla rovar – málég

Krokodil hisztéria – hüllőrület

Hüllő bolondéria – Krokodili

Buta puhatestű – csacsiga

Ecsetszőrű cicus – pamacska

Jegy nélkül utazó eb – potyakutya

Ó, mindig R-re vágytam!

